

Samen werken voor het jonge kind

IMPACT!

NR 4 - SEPT 2016
Nieuwsbrief pedagogischpact.nl

Proeftuin voor studenten Mbo en hbo samen in IKC-Lab

Opleidingen realiseren zich steeds meer dat je samenwerking tussen anders opgeleiden vanuit het mbo en hbo moet inbedden in je opleidingstraject. Dat ervaart Hanneke van de Meerendonk, directeur van Kindcentrum (KC) de Haren. Haar kindcentrum is een IKC-Lab (zie kader); een proeftuin voor studenten. In het IKC-Lab worden mbo- en hbo-stagiaires gekoppeld zodat zij leren werken in een multidisciplinair team. Getrainde opleiders en medewerkers van het KC begeleiden de studenten.

Rachel Verheijen (docent-onderzoeker en coördinator PMK afstudeerfase van Fontys Hogeschool Kind en Educatie) is een van de initiatiefnemers van het IKC-Lab: "Wij leiden op voor de toekomst. Een paar jaar geleden zijn we gestart met de vraag: in welke realiteit stappen onze studenten straks als ze zijn afgestudeerd en hoe kunnen we daar vanuit het onderwijs nu op inspelen? Vervolgens zijn we met onze partners uit het mbo en de praktijk bij elkaar gekomen en hebben we gekeken naar de vraag wat dat betekent. De meerwaarde van werken met een multidisciplinair team is dat ieder een andere invalshoek heeft."

Betty Verhoeven (docent, jaarcoördinator en coördinator Leerafdeling) van het Koning Willem I College leidt studenten op voor de kinderopvang en als onderwijsassistent. "Het viel ons op hoe ver onderwijs en kinderopvang in de beroepspraktijk uit elkaar stonden. Dus was het voor ons allereerst belangrijk om elkaars kwaliteiten en rollen te erkennen en de verbinding te leggen. Integreren van elkaars werk is belangrijk; het gaat om hetzelfde kind."

Het IKC-Lab verbindt

Beter samenwerken om klaar te zijn voor de toekomst is dus essentieel? Betty Verhoeven vervolgt: "Wij verbinden in het IKC-Lab mbo- en hbo studenten. We leren hen gebruik te maken van elkaars kwaliteiten en geven bagage mee voor hun toekomstige werk. We reiken skills aan waarmee een student ook echt iets kan." Haar collega Rachel Verheijen herkent dit: "Binnen een kindcentrum - wat toch de toekomst zal gaan zijn voor veel van onze studenten - werken mensen met mbo tot aan wo. Vanuit verschillende deskundigheden. Deze mensen gaan elkaar in de praktijk nodig hebben. Wat is er dan mooier dan dat ze elkaar al tijdens de opleiding tegenkomen, leren samenwerken en elkaars expertise weten te waarderen. Als je dat niet organiseert dan blijven het parallelle hokjes en haal je de meerwaarde van echt samenwerken er niet uit. In het IKC-Lab verbinden we de dwarslijnen."

"En de praktijk zit echt te wachten op dit soort initiatieven", benadrukt Hanneke van de Meerendonk. "Het IKC-Lab brengt studenten

PACT: samen ontwerpen in een innovatielab...

In het hele land duiken ze op: kennislabs of innovatiewerkplaatsen. Steeds meer vraagstukken in onze kennismaatschappij zijn immers zo complex dat ze gezamenlijk moeten worden aangepakt. In het werkveld van PACT - de inclusieve speel- en leeromgeving voor jonge kinderen - zien we ze ook: de IKC-Labs. Een co-creatie van veld en opleiding met als doel om toekomstige pedagogische professionals optimaal voor te bereiden op een veranderde beroepspraktijk.

Daarover gaat deze IMPACT. U leest welke innovaties er in het pedagogische opleidingsveld plaatsvinden; in hbo's en mbo's, in Zeeland of in Zwolle... De pedagogische professional van de toekomst komt er aan.

bijeen. Het begeleiden van een deze stagiaires vraagt weliswaar tijdelijk extra aandacht, maar het effect op de organisatie is heel

IKC-Lab

Op een IKC-Lab lopen studenten van de hbo opleidingen PMK en Pabo en de mbo-opleidingen Onderwijs assistent en Pedagogisch werk samen stage. In hun stageperiode vormen zij één team, met eigen vergaderingen, activiteiten en besprekingen over hoe zij het beste kunnen samenwerken in het kindcentrum. Op die manier worden zij ook een inspiratiebron voor de medewerkers van het kindcentrum. Studenten leren niet alleen om te gaan met de inhoudelijk aspecten van de samenwerking, maar ook met de procedurele. De ervaringen op kindcentrum De Haren in Den Bosch zijn zo positief dat het komend jaar ook op andere locaties in Brabantse steden gestart wordt met een IKC-Lab.

waardevol. Het laat mijn eigen medewerkers ook beter kijken naar wat ze zelf doen. Dat is pure winst voor mijn organisatie. Doordat je samenwerken op deze manier in de organisatie inbedt, ga je van binnenuit aan de slag met een organisatieverandering. Eén die ook nog eens door de opleiding ondersteund wordt. Het IKC-Lab laat zien dat je best kunt verschillen in taak en rol en toch prima in staat bent samen verantwoordelijk te zijn voor het kind en de organisatie."

Schaduwteam

Wat zien ze bij KC De Haren van de studenten van het IKC-Lab? Hanneke van de Meerendonk: "Een schaduwteam van studenten dat in eenzelfde opzet werkt als de reguliere teams van het kindcentrum. Dingen gaan goed in dat schaduwteam, maar ook fout. Dat gebeurt ook in het gewone team. We werken via het stramen: proberen, evalueren en bijstellen. Wat niet werkt, gooien we heel snel overboord. Vooral dat laatste was wennen

voor de studenten. Die zochten kaders vanuit de opleidingen, terwijl het werken in een IKC-Lab echt een proces is dat vaak geen heldere kaders kent." Hbo- en mbo- studenten leren van elkaar in de praktijk. Voor hun eigen ontwikkeling is het heel erg waardevol te leren

samenwerken. Kijken en analyseren door een hbo-er of een mbo-er is echt anders, ervaren de professionals. Rachel Verheijen: "Het IKC-Lab brengt ons als opleidingen heel erg veel. Onder meer aandacht voor de T-shaped professional en vooral inzicht in de noodzaak tot verbinden. Het project is dan ook groter dan het groepje studenten dat er nu in zit. Het geeft ons energie."

Versneller en aanjager

Zoveel energie dat Fontys Hogeschool Kind en Educatie komend jaar ook op andere plaatsen

IKC-Labs wil oprichten. Rachel Verheijen: "Ik denk dat de labs helpen als versneller en aanjager om het IKC-denken binnen opleidingen aan te jagen. Het werkt als een olievlek. Studenten kunnen redeneren vanuit heel concrete situaties. We gaan bovendien onderzoeksmatig bekijken of we er nog meer kennis uit kunnen halen." Het leidt, zo merkt Betty Verhoeven, tot beter opgeleide studenten. "De professionals die dit meemaken kunnen het werkveld echt iets bieden. Ook kunnen we die opleiding met de ervaring vanuit het IKC-lab verbeteren, en dat is mooi."

De kracht van spel

BLOG Annerieke Boland, lector Jonge kind, Hogeschool iPabo, Amsterdam/Alkmaar

"De student die met jonge kinderen wil gaan werken wacht een toekomst vol veranderingen. Licht er nu nog een scherpe scheidslijn in de zorg en educatie aan kinderen onder en boven vier jaar, in de komende jaren zullen beide werelden steeds dichter naar elkaar toe groeien. Dat vraagt om betere kennis van doorgaande ontwikkelingslijnen van nul tot zes en ouder en om werken in teamverband.

Maar de allerbelangrijkste uitdaging voor opleidingen voor het jonge kind is niet gelegen in die maatschappelijke veranderingen. Hoe leer je studenten de kracht van spel voor de ontwikkeling van kinderen te leren kennen en benutten?

Plezier in spelen

Hoe leer je ze de kleine veranderingen in spelgedrag te herkennen en waarderen als onderdeel van het ontwikkelproces? En hoe raak je hun eigen plezier in spelen aan dat zo belangrijk is om kinderen te begrijpen?

Een startbekwame professional - in welke organisatie hij of zij ook komt te werken - verwelkomt elk kind, heeft vertrouwen in de ideeën, initiatieven en oplossingen van kinderen, moedigt kinderen aan in hun spel vanuit begrip voor de betekenis die het kind eraan geeft én nodigt kinderen uit om nog onontgonnen terrein te verkennen. Die professional kan rijke speelleeromgevingen creëren voor de verschillende spelbehoeften en weet hoe het in de interactie steeds datgene kan bieden wat kinderen nodig hebben aan ondersteuning, maar ook aan uitdaging.

Alleen samen

De ontwikkeling tot die startbekwame professional vraagt om een rijke experimenteer- en leeromgeving. Het vraagt om een gezamenlijk proces van opleidingen en stagepraktijken. Praktijkvragen over spel en interactie leveren de input voor de opleiding en de werkvloer vormt een good practice voor de student. De allerbelangrijkste uitdaging kunnen we alleen samen aangaan."

De PACT-opleidingentafel

PACT stimuleert dat de initiële opleidingen en de nascholing zich meer richten op het werken in integrale teams waarin mensen met pedagogische-, educatieve- én zorgkennis samenwerken.

Op verzoek van veldpartijen heeft PACT, samen met FCB en ENTZA/Almere, een 'Opleidingentafel' opgezet voor innovatieve opleidingen en opleiders, op mbo en hbo niveau. De PACT publicatie 'De pedagogische professional' was daarvoor de basis. Met haar partners heeft PACT een landelijke agenda gemaakt.

Drie pijlers onder de PACT Opleidingentafel

1. Het werken met interprofessionele teams vraagt om differentiatie in beroepsopleidingen en verbindingen: tussen verschillende niveaus mbo-hbo-wo, tussen de kennisvelden onderwijs, opvang en zorg/welzijn/jeugdgezondheidszorg en tussen opleiding en werkveld.

2. De t-shaped professional: de pedagogisch professional van de toekomst moet én vakvrouw/man zijn (kennis van het eigen vakgebied) én in teamverband kunnen werken met professionals vanuit een ander vakgebied. Dat vergt competenties voor samenwerking, oplossingsgericht werken en creativiteit.

3. In de opleiding word je startbekwaam, in de praktijk vakbekwaam... De kwaliteit van deze vakbekwaamheid vraagt om permanent leren en dus om een professionele leeromgeving in de school of de kinderopvang, inclusief coaching on the job. Ontwikkel met het veld en praktijk scholen gerichte training en coaching.

Aan de hand van de drie pijlers onder deze werkgenda gaan we in deze IMPACT in op voortgang en resultaten. Als je alle initiatieven bekijkt kun je niet anders dan enthousiast en optimistisch zijn. Opleiding en veld vinden elkaar in de vorming van toekomstige vakmensen.

Interessante ontwikkelingen

Initiële opleidingen in ontwikkeling: co-creatie met het veld

Op veel plekken in het land werken mbo-hbo opleidingen aan opleidings-trajecten voor pedagogische functies in geïntegreerde praktijken zoals kindcentra. In diverse regio's worden IKC-Labs opgezet waarbij samen met het veld nieuwe opleidings-elementen worden ontwikkeld. Het veld neemt daarbij regelmatig het initiatief (Zeeland, KPZ, Kindwijzer). Ook buiten het pedagogisch domein is het begrip T-shaped opgepakt. De Stuurgroep professionalisering Jeugd (zorgdomein) hanteert het begrip T-shaped professional als een kernbegrip.

Nieuwe opleiding jonge kind

Een aantal opleidingen zetten nog een stap verder en bouwen aan een nieuwe opleiding Jonge Kind. (Flevoland, Amsterdam)

PACT faciliteert

De rol van PACT in de opleidingenwereld is meerledig: zij faciliteert de ontmoetingen tussen innovatoren, initieert scholing voor professionals in een geïntegreerde praktijk en levert, samen met haar 'tafelgenoten', een aantal adviezen over de toekomst.

Ingrediënten van een toekomstig advies worden nu al duidelijk:

- Stimuleer co-creatie tussen (geïntegreerde) praktijken en opleidingen.
- Integreer de vragen over competenties (T-shaped) en professioneel

leren, nodig om in een geïntegreerd team te werken, in de opleidingen.

- Realiseer een verlengd opleidingsjaar tijdens het eerste werkjaar van professionals.

Innovatiewerkplaatsen

Petra Cremers, werkzaam bij de Hanzehogeschool Groningen, heeft in haar proefschrift 'Designing hybrid learning configurations at the interface between school and workplace' een aantal zeer interessante aanrijpingspunten voor de innovatiewerkplaatsen: www.lerenverbinden.nl/nieuws/handreiking-innovatiewerkplaatsen

Samen Scholing voor een Integraal KindCentrum

PACT stimuleert dat initiële opleidingen en nascholing meer ingericht worden op een inclusieve praktijk voor jonge kinderen. De compacte leergang 'Samen Scholing voor een Integraal KindCentrum (IKC)' biedt pedagogisch medewerkers, leerkrachten en medewerkers jeugdhulp de kans om zich samen te scholen. 'Samen Scholing' is een initiatief van PACT/Het Kinderopvangfonds en vormgegeven in samenwerking met Vivoy.

Meer weten? www.pedagogischpact.nl

Passanten in het leven van kinderen

“Wij zijn allemaal passanten in het leven van kinderen en onze taak is ons best doen om - wanneer nodig - zo vroeg mogelijk de ontwikkeling van een kind weer op de rit te krijgen.” Een interview met Jan van Berkum, voorzitter Dagelijks Bestuur van Stichting Leerzaam' uit West-Friesland. Centrale vraag aan hem is wat zijn taakopvatting betekent voor de betrokken professionals en wat dat betekent voor de opleidingen van deze mensen.

Stichting Leerzaam is één van de partners van het Integraal Kind- en Expertisecentrum (IKEC - zie kader) in de regio Hoon. “It takes a village to raise a child” geldt gelukkig niet voor alle kinderen. Maar als je de gemeenschap nodig hebt, dan is het zaak dat die er ook klaar voor is. Wij als professionals rond het jonge kind moeten er dus voor zorgen dat we vindbaar zijn en ook nog eens goed samenwerken.”

Een belangrijke reden voor Jan van Berkum om een IKEC in de regio Hoon op te bouwen. “We moeten als onderwijs, zorg en opvang elkaars taal leren spreken en van elkaar begrijpen waarom we de dingen doen zoals we ze doen. Als je expertise koppelt en ook de ouder meeneemt in het proces, dan kan je echt aan het werk met een kind. Liefst op zo'n jong mogelijke leeftijd want dat vergroot de kans om terug te stromen naar de reguliere school enorm.”

Niet zonder slag of stoot

“Zo'n IKEC ontstaat niet zonder slag of stoot”, ervaart Jan van Berkum. “Er bestaat een geweldige kennisvoorsprong bij directeurs van organisaties als de onze over wat een IKEC is. Dat gaat moet dicht, we moeten de

kennis over deze ontwikkeling echt verder brengen in de organisatie.” Ook opleidingen kunnen hierop inspringen meent Van Berkum: “Ik ben groot geworden met de ideeën van Stevens: competentie, autonomie en relatie. Als eerste moet een leerkracht meekrijgen hoe hij de relatie met kinderen moet aangaan. Geen prestatie zonder relatie. Vervolgens is het belangrijk dat een kind een zelfbeeld krijgt dat een beetje matcht met wie hij is. Stimuleer talentontwikkeling, durf een gemeend compliment te geven. De volgende stap is dan de opbouw van autonomie. Als een kind faalangst heeft opgelopen omdat het niet kan voldoen aan de maat van de anderen, heeft het geen vertrouwen om autonoom keuzes te maken. Dat verbeteren begint met echt interesse hebben in een kind, ga de relatie aan. Ook met de ouders, want die hebben we hierbij zeker nodig.”

“Om dat allemaal voor elkaar te krijgen moet een student echt leren kijken naar kinderen. Ontdekken, daar begint een relatie mee. Leren observeren is wat anders, dat is klinisch turven. Verder moet men leren iets op maat voor de leerling te doen. Durf te ontwerpen, maar durf ook in het diepe te springen. Hou vast aan de bedoeling en kies ervoor intelligent buiten de lijntjes te kleuren. Snap wat de bedoeling van je werk is. Interprofessionaliteit stimuleren doe

“Help studenten écht te kijken naar kinderen en een relatie aan te gaan!”

je door de ontmoeting met andere vakmensen te creëren. Ontmoeten is elkaar willen leren kennen. Daarvoor moet je zaken op tafel durven te leggen en op intervisie achtige wijze met elkaar bespreken. De vraag achter de vraag, daar gaat het om. Waarom doe je de dingen zoals je dat doet.”

Minder een stempel

“Het is onze verantwoordelijkheid om vanuit onze expertise in onderwijs, opvang en zorg kinderen die extra ondersteuning nodig hebben verder te helpen”, vindt Van Berkum. “Dat gaat straks verder dan het IKEC zelf. Wij moeten niet alleen beschikbaar voor het kind in ons IKEC, maar ook voor kind of leerkracht op de plek waar het kind is. Bijvoorbeeld door coaching aan te bieden. Dat is de E van onze expertisefunctie in ons IKEC. Als je de leerkracht ondersteunt dan hoeft het betreffende kind mogelijk niet apart te worden gezet. Zo druk je minder een stempel op het kind zelf en zet je bovendien de leerkracht in zijn kracht.”

Meer ontwerpvermogen

Jan van Berkum mist aandacht voor het ontwerpvermogen in opleidingen. “Of ze maken het veel te ingewikkeld. Doe daar niet zo dik en moeilijk over, denk ik weleens. Als ik een partijtje voetbal of tennis, dan moet ik kijken naar de ander en zien wat ik kan gebruiken om te winnen. Dat betekent dat ik op dat moment investeer in wat ik zie. Zo moet dat ook als het gaat om de ontwikkeling van kinderen. Bedenk wat je nodig hebt om daar terecht te komen met dit kind waar je wilt. Dat is niet ingewikkeld, we doen het dagelijks. Mijn advies voor de professional: speel in op wat je ziet bij kinderen en durf fouten te maken.”

1) Overkoepelend bestuursorgaan van scholen voor speciaal basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en praktijkonderwijs.

Integraal Kind- en Expertisecentrum

In het Integraal Kind- en Expertisecentrum (IKEC) in Hoon (NH) worden speciaal onderwijs, kinderopvang, peuterspeelzalen en zorg zo vervlochten dat maatwerk en een sluitend dagarrangement voor kinderen echt mogelijk is gemaakt. Het IKEC in oprichting biedt straks voor de kleine groep kinderen van 0 tot 12 jaar met specifieke leer- en ontwikkelbehoefte (tijdelijk) extra ondersteuning en begeleiding om zo hun talenten volledig tot bloei te laten komen. Er wordt gewerkt met duidelijk omschreven doelen want uiteindelijk is het streven dat kinderen terugkeren naar regulier onderwijs, reguliere opvang, peutergroepen of naar de ouders thuis.

De partners² van het Integraal Kind- en Expertisecentrum (IKEC) willen er preventief zijn voor alle kinderen van 0 tot 12 jaar. Zoveel mogelijk thuis nabij onderwijs, ontwikkelingsstimulering, kinderopvang en zorg. Het is dus de intentie dat er niet alleen wordt samengewerkt op het IKEC. De experts van het IKEC gaan in de toekomst ook op reguliere voorzieningen aan de slag. Om de pedagogische omgeving voor alle jonge kinderen in Hoon en de regio te versterken.

2) Parlan, Federatie + Hoon 2, Stichting Leerzaam, SWV PO De Westfriese Knoop, Aloyusstichting en Stichting Kinderopvang Hoon.

Bouwen aan een opleiding Jonge Kind

Windesheim Flevoland (hbo) bouwt in twee fases aan een nieuwe opleiding Jonge Kind. De initiatiefnemer is Hanno van Keulen, lector Leiderschap in Onderwijs en Opvoeding.

In 2015 constateerde Hanno van Keulen al dat er behoefte is aan een opleiding als deze: “Door pensionering van de aan de Kleuter Leidster Opleiding School (KLOS) opgeleide deskundigen verdwijnt professionele kennis over de ontwikkeling van jonge kinderen én het ontwerpen van rijke speel-leeromgevingen. Daarnaast zijn, er met name in brede scholen en integrale kindcentra steeds meer mogelijkheden om onderwijs, opvang en vroeg- en voorschoolse educatie af te stemmen.”

Tweetrapsraket

“We zijn met het veld in gesprek over waar nu precies behoefte aan is”, meldt Jaap ten Have van Kwaliteit en Accreditatie van Windesheim Flevoland in Almere. “We denken nu aan een tweetrapsraket. Eerst bouwen we een tweejarige hbo-Associate-degree (Ad) opleiding. We hopen in 2018 daarmee te kunnen beginnen. De volgende fase is een ‘jonge-kind-college’ binnen de pabo. Er bestaat bij Windesheim Flevoland nu al een ‘Teachers College’ voor studenten die zich willen richten op de bovenbouw basisonderwijs en de onderbouw van het VO. Dat model willen we, in samenwerking met twee andere hogescholen, gebruiken voor de ontwikkeling van een bachelor opleiding die zich richt op de onderbouw van het PO, de kinderopvang en de VVE. Hoe? We gaan in overleg met het ministerie van OCW kijken welke experimenteerterruimte er is voor ‘de specialist jonge kind’ en hoe het zit met de lesbevoegdheid.”

Zelfstandige positie

“De bekendheid van een Ad is inmiddels aan het groeien”, vervolgt Jaap ten Have “Er ligt inmiddels een wetsvoorstel om het Ad een zelfstandige positie te geven als opleiding binnen het hoger beroepsonderwijs. Dan kunnen we echt spreken van een doorgaande ontwikkellijn voor pedagogisch professionals: van mbo, naar een Ad, en eventueel een bachelor en een master. We willen deze Ad niet alleen aan laten sluiten op de pabo, maar ook op de bachelor Social Work”

De initiatiefnemers denken zo twee zaken te kunnen realiseren: specifieke aandacht voor het jonge kind, zowel voor mbo-ers als voor hbo-ers en het opbouwen van een doorgaande leerlijn voor studenten. “Overigens geven werkgevers aan dat het nu ook echt tijd wordt dat deze nieuwe functies een plek krijgen in het ‘functiehuis van een integrale kindvoorziening en het basisonderwijs’”, ervaart ten Have.

Pionieren in Zeeland

De Zeeuwse kinderopvangorganisaties KOZV, Eigen Wijs en Prokino hebben het initiatief genomen de mogelijkheden te verkennen voor een opleiding Kindprofessional. De belangrijkste aanleiding hiervoor: in Zeeuws Vlaanderen wordt op een aanzienlijk aantal plaatsen vanuit de kinderopvang en basisscholen gewerkt aan kindvoorzieningen voor 0 tot 12 jaar.

Samenwerken in een multidisciplinair team is in Zeeland aan de orde van de dag. Ook waar niet voor deze organisatievorm wordt gekozen, ervaart men in Zeeuws Vlaanderen dat de pedagogisch medewerker (PM-er) en de leerkracht samen met andere professionals (bijvoorbeeld jeugdhulp) in toenemende mate elkaars partners worden om de doorgaande ontwikkelingen voor kinderen te borgen. Ook op andere plaatsen in Zeeland zijn dezelfde ontwikkelingen in gang gezet. Daarom zijn inmiddels ook kinderopvangorganisaties Kibeo en KOW aangesloten en komt men tot een Zeeland-brede opleiding.

Kindprofessional

De ontwikkeling op het gebied van integrale kindcentra en verdergaande samenwerking tussen opvang en onderwijs betekent ook een ontwikkeling van de medewerkers naar kindprofessionals. In 2015 is in Zeeuws Vlaanderen al gestart met het aanbieden van een opleiding 'Directeur Integraal Kindcentrum' (AVS). Aan deze opleiding hebben schooldirecteuren, managers en bestuurders kinderopvang deelgenomen.

De kinderopvangorganisaties onderzoeken nu dus de mogelijkheden om ook pedagogisch medewerkers en leerkrachten verder toe te rusten met de opleiding Kindprofessional. Enerzijds om de professional verder toe te rusten en anderzijds om elkaar te versterken in het Zeeuwse netwerk. Ze denken hierbij aan een opleiding op mbo 4 en mogelijk niveau 5 voor pedagogisch medewerkers en leerkrachten samen, die wordt vormgegeven en uitgevoerd door ROC Scaldia, Hogeschool Zeeland en adviesbureau RPCZ samen. Daar ontmoeten collega's elkaar en leren zij van elkaar. Naar verwachting start deze opleiding in het voorjaar van 2017.

Pabo werkt aan een innovatief curriculum

Aan de Opleidingentafel van PACT denken ROC's en Hogescholen gezamenlijk na over de opleiding van de pedagogische professional van de toekomst. Nieuwe trajecten die bestaande pedagogische en educatieve opleidingen bundelen of een brug slaan tussen mbo en hbo. Alles gericht op de toekomstige, meer geïntegreerde beroepspraktijk van de studenten. Een van de deelnemende organisaties is de Katholieke Pabo in Zwolle (KPZ).

De KPZ is dagelijks bezig met het vormgeven van een innovatief curriculum en heeft een duidelijke visie op toekomstgericht opleiden. Kinderopvang, peuterspeelzalen, jeugdzorg, welzijn en basisscholen groeien steeds verder naar elkaar toe. Dat vraagt een andere samenwerking tussen professionals, zien ze in Zwolle. Niet alleen in het werkveld maar ook in samenwerking tussen de ROC Landstede en ROC Menso

Uit de veranderende vragen zag de KPZ dat passende antwoorden niet meer binnen de begrenzing van het basisschoolcurriculum te geven zijn. Dus is de vraag: 'hoe moet het beroep van leraar zich verder ontwikkelen?', actief opgepakt via inspiratietafels. "Er worden hogere eisen gesteld aan het leraarsvak. Scholen worden steeds meer gezien als instituten die een aantal beproefde interventies in huis moeten hebben om kinderen verder te helpen in hun ontwikkeling. Daar moet je in de beroepsontwikkeling op inspelen", vindt men bij deze onderwijsinstelling.

Herken talent in de dop

"Hoe rusten wij de professionals van morgen toe om talent in de dop te herkennen, welke voedingsbodem moet de school van de toekomst bieden en wat doen we met echt toptalent onder kinderen? Dat zijn vragen waar we ons als opleiding mee bezighouden", schetst voorzitter van het College van Bestuur van de KPZ, Jan Heijmans. "De school wordt in toenemende mate een ontwikkelcentrum, waarin veel functionaliteiten aanwezig en slim gekoppeld zijn."

In het integrale opleidingskader van de KPZ wordt gewerkt met vier domeinen:

- Persoonlijke Professionele Ontwikkelingslijn gericht op de ontwikkeling van de student als Pedagogisch Professional met een sterke professionele identiteit;
- Kennislijn gericht op vakbekwame Pedagogisch

Professional met actuele vakkennis over de ontwikkeling van kinderen, ontwikkelingspsychologie, pedagogisch handelen en kennis op het gebied van taalontwikkeling, motorische ontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling, geletterdheid en rekenvaardigheid.

- Praktijklijn gericht op het integreren van de persoonlijke professionaliteit en kennis in de beroepspraktijk onder begeleiding van mentoren uit de beroepspraktijk en stagementoren vanuit de opleiding. De praktijklijn is gericht op in de praktijk brengen van de pedagogische kwaliteiten met altijd oog voor het kind.
- Ontwerplijn gericht op het vertalen van onderzoeken, ontwerpen en ontwikkelen van praktijkgerichte oplossingen vanuit een onderzoekende en nieuwsgierige houding met lef om te ondernemen vanuit het belang van kind.

Meer betrokken

Heijmans vindt dat leraren meer betrokken moeten zijn op de wereld rondom het kind. "Bij jonge kinderen gaat het dan vooral om de ouders, maar dat verschuift langzamerhand naar vrienden, relaties, wijk, buurt, club, stad en internet. Heijmans ziet een belangrijke rol voor de leraar. "Als je professioneel bezig bent met de ontwikkeling van kinderen, dan ben je bezig met ontwikkeling in een gewenste richting. Leraar zijn is een waardengeladen beroep. Daarom werken we aan het ontwikkelen van vakmensen met een sterke professionele identiteit."

Adviezen PACT waardevol en sterk onderbouwd

"PACT kent een prachtige samenstelling als aanjager van innovatie in opleidingen. Een groep van experts zoals in PACT kan heel goed tot waardevolle en sterk onderbouwde adviezen komen."

Michele Garnier is dean (directeur) van de Academie voor Sociale Studies van de Hanzehogeschool. Zij participeert daarnaast in een aantal landelijke overlegcommissies waaronder het Sectoraal Adviescollege Hogere Sociale Studies van de Vereniging Hogescholen (een orgaan van de Vereniging Hogescholen dat adviseert over opleidingen op het gebied van de hogere sociale studies), het Actieprogramma Professionalisering Welzijn en Maatschappelijke Dienstverlening en de Landelijke Stuurgroep Kwaliteitskader Jeugd. PACT legde haar de vraag voor hoe de opleidingenwereld kan leren van de praktijk en hoe PACT een bijdrage kan leveren aan toekomstbestendige opleidingen.

Prachtige samenstelling

"Ik denk dat de adviezen van PACT op verschillende niveaus van toegevoegde waarde kunnen zijn. Het mooie van PACT - en in het bijzonder van het PACT-opleidingennetwerk - is dat in PACT deskundigen vanuit verschillende disciplines verenigd zijn. Onderzoekers vanuit hogescholen en universiteiten, maar ook specialisten uit het werkveld zelf. Een prachtige samenstelling voor inzichten voor opleiding en praktijk."

"Een groep van experts zoals in PACT kan heel goed tot waardevolle en sterk onderbouwde adviezen komen. Zowel richting professionals als richting beleidsmakers en opleidingen. De kracht van PACT is absoluut dat de praktijk centraal staat. Mijn advies aan PACT? Adviseer opleidingen om samen met de praktijk te bouwen aan innovatie. PACT heeft nu al toegevoegde waarde door haar Opleidingennetwerk. Waar opleidingsinstanties aan tafel zitten die initiatieven delen. Hogescholen bijvoorbeeld die druk bezig zijn om de aansluiting met en doorstroming van de mbo's te versterken. Zodat pedagogisch medewerkers een stapje verder kunnen zetten."

"Hoe je precies de aansluiting moet vinden bij deze diverse gremia, dat is nog wel een interessante. Als ik kijk naar de stuurgroep professionalisering, dan is naast de beroepsregistratie ook de professional in de praktijk een onderwerp. In alle regio's

zijn gremia die zich met 'de professional in de nieuwe praktijk' bezighouden. Want de transities naar de Gemeenten hebben voor vrijwel alle professionals in het sociaal domein consequenties. Daar zou je als PACT, vanuit de

een hbo-geschoolde medewerker? Een van de kernelementen daarbij is vaardigheid om 'te reflecteren en de praktijk door te ontwikkelen'. Dat zit lang niet altijd in de huidige mbo-opleidingen. De oplossing is dan: leren op de werkvloer.

invalshoek van de 'kindprofessional' betrokken bij een IKC goed bij aan kunnen sluiten."

Sterk veranderende wereld

"We zien een sterke ontwikkeling richting meer '21 century skills'; zelfkritische professionals waarbij skills net zo belangrijk zijn als conceptuele vaardigheden. Er komt een nieuw profiel 'social work jeugd' aan, die we willen laten aansluiten op de beroepsregistratie. Daarin zijn ook dergelijke skills goed verwerkt."

"Een van de vragen is hoe de mbo opleidingen aansluiten op de sterk veranderende wereld. Daarover wordt in de verschillende gremia waar in ik opereer nadrukkelijk gesproken. Hoe kunnen we bijvoorbeeld mbo-geschoolde werkers voorbereiden op de complexe werkelijkheid? Of vragen sommige situaties toch om

We denken er aan om als opleidingen arrangementen te bouwen samen met de praktijk voor beginnende professionals. Als een soort van verlengde opleiding in die eerste fase."

Samen ontwikkelen

"PACT zou in dat kader een advies kunnen geven wat de kern van dergelijke arrangementen zou moeten zijn. En - mogelijk nog belangrijker - hoe je samen het ontwerpproces inricht. Het veld, samen met hbo en mbo. Ik adviseer PACT niet te bescheiden te zijn en bijvoorbeeld ook aan te haken bij de academische werkplaatsen. Stuur jullie adviezen op naar diverse gremia rondom professionalisering. Het is goed om je vanuit PACT breed te laten horen. Uiteindelijk gaat het om het verbinden van inzichten uit een nieuwe, zich ontwikkelende pedagogische praktijk. Die zijn cruciaal voor opleidingen...."

Alting en de hogescholen VIAA en KPZ. Deze vier onderwijsinstellingen starten samen per 1 september de tweejarige hbo opleiding (Associate degree) Pedagogisch Professional Kind en Educatie met 72 deelnemers.

Op weg naar een minor Inclusie-pedagoog

De Hogeschool van Amsterdam (HvA) werkt mee aan het ontwikkelen van een hbo-minor Inclusie-pedagoog.

Dit is mogelijk gemaakt door de toekenning van een Erasmus+ aanvraag voor een driejarig project: Social Inclusion, Education and Urban Policy for Young Children. Erasmus+ is het Europese subsidieprogramma voor onderwijs, jeugd en sport. Aan de basis van dit programma staat de gedachte dat investeren in onderwijs en opleiding mensen de kans geeft zich voortdurend te ontwikkelen.

Het idee voor de aanvraag van HvA is onder andere voortgekomen uit de studiereis naar Denemarken vorig jaar. De mensen van PACT zagen daar de inclusie-pedagoog aan het werk in de praktijk en waren onder de indruk van deze - voor Nederland - nieuwe professional.

Competentieprofiel

In de uitwerking van het minor programma in samenwerking met universiteiten en steden in Duitsland, Slovenië, België en Denemarken zal PACT ook input geven, onder meer over een competentieprofiel.

Meer weten? Kirsten Nøhr, projectleider: k.nohr@hva.nl

Over PACT

PACT is een project van Het Kinderopvangfonds en bouwt voort op eerdere projecten als Andere Tijden in opvang en onderwijs en Alert4you.

- PACT maakt deel uit van de regiegroep van het initiatief Kindcentra 2020
- PACT is betrokken bij de Kopgroep Wethouders voor Kindcentra
- PACT heeft een Adviesgroep met vertegenwoordigers van de branches primair onderwijs, kinderopvang en jeugdhulp en gemeenten

Masterclass

Kindprofessional van de toekomst

Op woensdag 12 oktober 2016 organiseert Pedagogisch PACT een masterclass, waarin we onderzoeken hoe het veld co-creator wordt van innovatie binnen opleidingen.

PACT krijgt in haar proeftuinen een steeds scherper beeld wat de toekomstige ontwikkelingen van inclusief en interprofessioneel werken vraagt van de betrokken jeugdprofessionals: pedagogisch medewerkers en leerkrachten maar ook jeugdhulp én leidinggevendenden. Dit vraagt wat van betrokken organisaties: hoe werken we vanuit verschillende disciplines samen in één team? Het vraagt ook wat van betrokken professionals, die in een breder team opereren. Hoe opleidingen startende professionals hierop voorbereiden, is cruciaal!

PACT masterclass woensdag 12 oktober, 13.00 tot 16.30 uur. Jaarbeurs Meetup (Beatrixgebouw) - Utrecht.

Meer weten of aanmelden? Ga naar: www.pedagogischpact.nl

LeerKRACHT in beeld

Het onderwijs in Nederland is in de laatste decennia door diverse vernieuwingen en stromingen heengegaan, soms met grote aandacht in media. "Maar meestal ging daarna de storm van vernieuwing weer liggen en ging men over tot de orde van de dag", constateert Yvonne Looye Expert Coach van Stichting leerKRACHT.

"Het goede onderwijs in Nederland werd er niet door gestimuleerd om door te groeien naar excellent onderwijs", aldus Yvonne Looye. "Ja, goed onderwijs. In Nederland mogen wij trots zijn op ons goede onderwijs. Maar het mag ons niet achterover laten leunen. Juist goed onderwijs willen we voor onze leerlingen/studenten, elke dag samen een beetje beter maken en ook beter uitvoeren."

Stem van de leerling

Binnen Stichting leerKRACHT begeleidt Yvonne Looye onder meer VO, mbo-scholen, Pabo's en andere hbo's op hun pad van ontwikkeling. Op de PACT masterclass van 12 oktober zal zij samen met de aanwezigen 'ontdekken' welke leerKRACHT instrumenten er worden ingezet, hoe elke school hier eigen inhoud aan kan geven, waarom de stem van de leerling zo belangrijk is en waarom de leraar/docent centraal staat binnen Stichting leerKRACHT.

Colofon

IMPACT is een uitgave van PACT. PACT is een landelijk innovatieproject dat werkt aan de versterking van de pedagogische omgeving voor jonge kinderen. PACT legt de focus op de werkvloer waar pedagogische, educatieve en zorgmedewerkers nauw samenwerken. Het project werkt aan de pedagogische professionals van de toekomst, in een PACT van praktijk, wetenschap en beleid.

September 2016

Contact

info@pedagogischpact.nl

Projectleiding:

Anki Duin
06 53 93 20 36

Gerdi Meyknecht
06 55 37 77 19